

Uitwerking scenario preventieve logopedie

Juli 2019

Inleiding.

In september 2018 is door de gemeenteraad van Dalfsen een besluit genomen over de uitvoering en toekomst van preventieve logopedie in de gemeente. Naar aanleiding van het door BMC uitgevoerde onderzoek zijn aan de gemeenteraad vijf toekomstscenario's voorgelegd voor de invulling van preventieve logopedie. Op basis van deze scenario's heeft de raad de richting aangegeven voor de organisatorische en inhoudelijke ontwikkeling van preventieve logopedie. In de voorliggende notitie wordt nadere invulling gegeven aan het raadsbesluit en de wijze waarop preventieve logopedie met ingang van het schooljaar 2019-2020 wordt ingezet en ontwikkeld.

Scenario's en besluit

De toekomstscenario's die in september 2018 werden voorgesteld op basis van het onderzoek van BMC, lopen uiteen van het voortzetten van de bestaande situatie, tot het beleggen van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering bij het lokale onderwijsveld. Door de raad is besloten tot uitvoering van het scenario (scenario 3) waarin de mogelijkheid onderzocht dient te worden of preventieve logopedie door de GGD kan worden uitgevoerd op basis van inkoop door de gemeente. Tevens is besloten dat in het geval inkoop bij de GGD niet mogelijk blijkt te zijn samenwerking met andere gemeenten binnen de regio onderzocht dient te worden. Onderdeel van dit besluit is tevens het verder uitwerken van de veranderende werkwijze van de preventieve logopedie, met name de versterking hiervan in de voorschoolse periode, omschreven als de transformatiegedachte. De raad heeft in september 2018 tevens als uitgangspunt meegegeven dat bij de nadere uitwerking voldaan moet worden aan de uitgangspunten behoud van kwaliteit, breed aanbod van vroeg-signalering en scheiding tussen screening en behandeling.

Verkenning GGD

Conform het besluit van de gemeenteraad is een verkenning gestart naar de mogelijkheden van de GGD om uitvoering te geven aan preventieve logopedie, met de gemeente als opdrachtgever. Onderdeel van deze verkenning is ook de mogelijkheid van overgang van gemeentelijke logopedisten. Deze verkenning was noodzakelijk, omdat in het onderzoek en advisering door BMC dit geen plaats heeft gekregen.

Uit de verkenning blijkt dat signaleren van problemen in de taal- en spraakontwikkeling behoort tot het landelijk vastgelegde basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg (JGZ), waaraan de GGD uitvoering geeft in het consultatiebureau. De uitvoering vindt plaats door jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen. De GGD heeft zich daarbij te houden aan de (landelijke vastgelegde) kwaliteitscriteria. Het is daarbij de taak van de GGD er voor zorg te dragen dat de medewerkers voldoende zijn geëquipeerd voor de uitvoering hiervan. Het basistakenpakket JGZ wordt bekostigd vanuit de reguliere (inwonersafhankelijke) bijdrage van de gemeenten aan de GGD.

De GGD heeft in het verleden uitvoering gegeven aan aanvullende taken op het gebied van preventieve logopedie voor meerdere gemeenten in de regio. Als gevolg van beleidswijzigingen en bezuinigingen bij de gemeenten zijn deze aanvullende werkzaamheden vanaf 2014 niet meer afgenomen door deze gemeenten. Als gevolg hiervan heeft de GGD zorg moeten dragen voor herplaatsing/omscholing van de boventallige logopedisten. De GGD wil niet opnieuw, relatief kort na afronding van deze trajecten, verplichting aan gaan waarvoor medewerkers in dienst genomen moeten worden die niet op andere wijze in de basistaken van de GGD inzetbaar zijn.

Op basis van deze overwegingen is geconcludeerd dat er geen realistische mogelijkheid is om aanvullende taken op het gebied van preventieve logopedie (bovenop het basistakenpakket) onder te brengen bij de GGD. Het verdient daarbij wel aanbeveling om de samenwerking van de JGZ (consultatiebureau) en preventieve logopedie op het gebied van taal- en spraakontwikkeling nog verder te versterken.

Vervolg verkenning: gemeente Raalte

Tijdens de verkenning met de GGD bleek dat de gemeente Raalte bezig was met een heroriëntatie op de inzet van preventieve logopedie in de gemeente, vanwege de aanstaande pensionering van de

preventief logopedist. Raalte heeft in dat kader met belangstelling de verkennende gesprekken van Dalfsen met de GGD gevolgd. Na het afronden van de verkenning met de GGD, is een verkenning gestart op welke wijze Dalfsen en Raalte samen zouden kunnen optrekken. Op deze wijze is op een vanzelfsprekende manier de overgang gemaakt naar de opdracht om regionale samenwerking te verkennen.

Uit de gesprekken blijkt dat beide gemeenten een zienswijze delen op de ontwikkeling van preventieve logopedie. Voor beide gemeenten lijkt het een meerwaarde te hebben om de samenwerking nader uit te werken, zowel ten aanzien van de werkwijze van de preventieve logopedie als ten aanzien van organisatorische vormgeving.

Met het aangaan en verder ontwikkelen van de samenwerking wordt het volgende beoogd:

- Versterking van expertise in de verdere ontwikkeling van de preventieve logopedie en de transformatie opgave.
- Vermindering van kwetsbaarheid en risico's vanwege beperkte formatieomvang bij uitval of onverwachte stijging van werkzaamheden en betere mogelijkheden tot spreiding van werklast.
- Verbetering van efficiëntie en effectiviteit van preventieve logopedie.

De samenwerking van Dalfsen met Raalte is, met slechts twee gemeenten, een minimale vorm van (sub)regionale samenwerking. In samenhang met of in vervolg op de verdere uitwerking van deze samenwerking kan worden verkend of er andere gemeenten willen aansluiten.

Aangezien uiteindelijk pas kort voor de zomervakantie 2019 duidelijk is geworden dat de samenwerking tussen Dalfsen en Raalte gestalte kan krijgen, heeft nadere uitwerking nog niet plaatsgevonden. In het schooljaar 2019-2020 zal dit dan ook verder gestalte krijgen.

Werkwijze en werkplan doorontwikkeling preventieve logopedie vanaf schooljaar 2019 - 2020

In de voorgaande jaren is er al aandacht geweest voor het versterken van preventieve logopedie en signaleren van taal- en spraakproblematiek bij kinderen in de voorschoolse periode. In de toelichting op het raadsbesluit van september 2018 wordt dit de transformatie gedachte genoemd: meer nadruk op preventie en vroeg-signalering. In dit verband is al februari 2018 besloten dat de kortdurende behandeling van kinderen (die ook vergoed wordt door de ziektekostenverzekeraar) niet meer door de gemeentelijk logopedisten wordt uitgevoerd. De vrijgekomen uren zijn daarmee inzetbaar in de voorschoolse periode.

Met ingang van het schooljaar 2019-2020 wordt een volgende stap gezet in uitvoering van de transformatie. Deze is gericht op versterking van de preventie en het nog eerder (op jongere leeftijd) signaleren en adviseren van ouders en professionals.

Met ingang van het schooljaar 2019-2020 wordt de omslag gemaakt om de preventieve logopedie op onderstaande wijze uit te gaan voeren.

- Gerichte inzet van preventieve logopedie op basis van een vermoeden van problematiek bij spraak- en taalontwikkeling bij kinderen vanaf 2 jaar tot 12 jaar (en soms zo nodig ook op jongere leeftijd). De expertise van de logopedist wordt er bij betrokken door de jeugdarts of, jeugd-verpleegkundige van het consultatiebureau, door de pedagogisch medewerker of gastouder in de kinderopvang, of de leerkracht of intern begeleider in het onderwijs. In alle gevallen zijn de ouders betrokken.
- Starten met groepsobservatie en -signalering. Uitgangspunt is signaleren in een natuurlijke omgeving van het kind met bijbehorend taalgebruik.
- Als gevolg hiervan niet meer screenen van alle vijfjarigen in de basisschool.
- De preventieve logopedie draagt bij aan het vergroten van kennis en expertise op het gebied van taal- en spraakontwikkeling in de kinderopvang, het onderwijs en de jeugdgezondheidszorg.
- Er is laagdrempelige toegang voor ouders richting preventieve logopedie, zowel bij vragen over de taal- en spraakontwikkeling bij hun kind als naar aanleiding van signalering.
- Logopedie maakt integraal onderdeel uit van de (gezamenlijke) zorgstructuur rondom het kind, zowel in voorschoolse periode als daarna in het onderwijs. Daarbij wordt ook invulling gegeven aan gerichte aandacht voor kinderen met een VVE indicatie.
- Onderzoek naar mogelijkheden om, in samenwerking met de JGZ (consultatiebureau), ook de (ouders van) kinderen die niet naar een voorschoolse voorziening gaan te bereiken.

Met het bovenstaande wordt een stap gezet in de transformatiegedachte, die nog nadere uitgewerkt en ontwikkeld wordt. De preventief logopedisten van de gemeenten Dalfsen en Raalte zullen dit oppakken, samen met de betrokken beleidsmedewerkers. Bij deze uitwerking zullen vertegenwoordigers vanuit de kinderopvang, het onderwijs en de JGZ nauw betrokken worden.

Een nieuwe werkwijze hoeft echter niet geheel opnieuw te worden ontwikkeld. Grote delen van de huidige werkwijze zijn direct met ingang van het schooljaar inzetbaar. Het is dan ook mogelijk om al in het schooljaar 2019-2020 te starten met de werkwijze, waarbij niet meer alle vijfjarigen worden gescreend, maar de logopedist wordt ingeschakeld op basis van een vermoeden taal- of spraakproblematiek. De logopedisten zullen daarbij zorg dragen voor een vorm van geleidelijke overgang, of een 'zachte landing' van deze verandering. Zij zullen actief contact (blijven) zoeken met de leerkrachten van de 5 jarige leerlingen in de scholen, zodat deze in de gelegenheid zijn om hun vragen over kinderen direct te stellen. Reeds gemaakte afspraken ten aanzien van onderzoek en begeleiding van leerlingen zullen ook in het nieuwe schooljaar worden voortgezet of opgepakt.

Met de transformatie van de preventieve logopedie wordt gestreefd naar de versterking van de preventie en integratie in de (voor)schoolse zorgstructuur die op alle terreinen van de zorg rond jeugd- en gezin zichtbaar is. Bij deze werkwijze en de verdere uitwerking bestaat de overtuiging dat voldaan wordt aan het criterium van behoud van kwaliteit. Beoogd wordt de kwaliteit te verbeteren. Bij de uitwerking van de werkwijze zal ook aandacht besteed worden aan de wijze waarop dit in monitoring en rapportages inzichtelijk gemaakt kan worden.